

26 september door minister-president Gerbrandy en de ministers van Kleffens en Furstner samen met enkele hoofdambtenaren besproken. Men begreep er niets van! Geen van de aanwezigen had opdracht gegeven, zulk een telegram te verzenden! Besloten werd, op zondag 27 september via een van de geheime verbindingen een ontkenning te laten uitgaan, en maandag werd inderdaad genoteerd: 'Met kol. de Bruijne geregeld - bericht maandag uitgegaan voor drie opeenvolgende dagen.'¹

Wat betekende dat? Het betekende dat de Bruijne op die maandag de *Dutch Section* van *SOE* opdracht gaf, op drie opeenvolgende dagen door middel van een codetelegram aan een van de *SOE*-agenten het telegram dat dr. Brouwer ontvangen zou hebben, te dementeren. Wij nemen aan dat die drie codetelegrammen uitgegaan zijn. Schreieder en Giskes zullen er, toen ze gedecodeerd waren, wel niets van begrepen hebben. Hoe dat zij, tot Six drong het démenti niet door en tot dr. Brouwer evenmin want deze stond niet met *SOE* in contact maar met *MI-6*.²

Begin oktober richtte Six tot dr. Brouwer het verzoek, in Londen te informeren of men bereid was, de OD wapenen te sturen. Toen hij een maand later niets gehoord had, kreeg dr. Brouwer van hem te horen dat hij betwijfelde dat deze contact had met een Engelse dienst. Dr. Brouwer reageerde als was hij door een horzel gestoken. Omgaand schreef hij Six: 'Ons werk voor Koningin en Vaderland, waarvoor reeds velen van ons hun leven gaven en waarvan wij weten dat dit nog het enig overgebleven contact is met onze regering en onze bondgenoten, is ons heilig en hierin dulden wij geen enkele inmenging.'³ Nadien had dr. Brouwer geen behoefte, Six iets te laten horen, en Six geen behoefte, op de medewerking van dr. Brouwer een beroep te doen.

¹ Brief, 21 aug. 1942, van de gezant te Bern aan Buitenlandse Zaken (Londen) en aantekening, 26 sept. 1942, van het dept. voor de algemene oorlogvoering van het Koninkrijk (Londen) (*Eng.*, punt g en h, gestenc. bijl. 91). ² In tegenstelling tot de Enquêtecommissie betwijfelen wij dus niet dat dr. Brouwer inderdaad met *MI-6* verbinding had en het door hem aan Six doorgegeven telegram ontvangen heeft. Voor de veronderstelling dat dr. Brouwer dit telegram gefantaseerd zou hebben, is, dunkt ons, geen reden. Maar wie in Londen heeft dat opdracht gegeven, het uit te zenden? Een Nederlandse dienst? Een Engelse? Wij weten het niet. Zou een Nederlandse dienst, als hij het telegram opgesteld had, het begrip 'militieplichtigen' gebruiken hebben in plaats van 'dienstplichtigen'? Misschien was het *MI-6* dat, rekening houdend met de mogelijkheid dat het telegram in Duitse handen zou vallen, de Duitsers met de woorden: 'De invasie spoedig te verwachten, vermoedelijk ook in ons land', wilde misleiden. Er was weinig fantasie nodig om de rest van het telegram te formuleren. ³ Brief, begin nov. 1942, van P. J. Six aan M. Brouwer en brief, 8 nov. 1942, van M. Brouwer aan P. J. Six in 'Berichtwisseling OD-Londen', bijlage bij de nota van Six voor de Enquêtecommissie (9 juli 1948), p. 10 (*Eng.*, punt f, gestenc. bijlage 190).